

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

İtiraz yoluna başvuran Danıştay 10. Dairesi'nin kararında şöyle denilmektedir :

"Pozitif hukukumuzda; fikir ürünlerinin korunması gerektiği esastan hareketle, teknik bir eser meydana getiren yaratıcıya hukuk düzeni içinde gerekli koruma, 23.3.1879 tarihinde kabul edilen İhtira Beratı Kanunuyla sağlanmaktadır.

İhtira Beratı Kanunuyla, sanayide uygulama imkanı olan ve teknik ilerlemeye yönelik sınai bir yenilik getirecek şekilde somutlaşmış bulunan fikir eserinin sahibine, belirli bir süreyle sınırlı olarak, bu eserinin sonuçları üzerinde hak tanınmakta ve koruma altına alınmaktadır.

Madde veya usul ihtiralarına idare tarafından verilen beratla koruma altına alınan haklar, eser sahibinin tekelinde, subjektif ve mutlak nitelikte bulunduğundan, yasa yapıcının; aynı zamanda iktisadi bir değer olan ihtiranın sahiplerine yönelik koruma sistemini oluştururken, kamu yararı ve subjektif fayda arasında bir denge tesis etmesi zorunluluğu doğmaktadır.

Kaynağını 5.7.1844 tarihli Fransız İhtira Beratı Kanunundan alan 23.3.1879 tarihli İhtira Beratı Kanununda; eczacılığa ait bileşimler deva ve ilaçlara ilişkin ihtiraların beratla himaye altına alınmasının beraberinde tekelleşme ve fiyat artışını getireceği, bu suretle toplum sağlığının tehlikeye düşeceği düşüncesiyle; kamu yararının, bu konulardaki ihtiralara berat verilmeyerek sağlanması amaçlanmıştır.

Ancak 23.3.1879 tarihinden bugüne kadarki süreçte; insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendini zorunlu sayan, bütün faaliyetlerinde hukuka ve Anayasaya uyan çağdaş bir hukuk devletine ulaşılmış; bağlayıcılığı ve üstünlüğü olan Anayasanın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin hukuk devleti olduğu hüküm altına alınmıştır.

Anayasa Mahkemesi kararlarıyla da belirlendiği üzere, bütün organları üzerinde hukukun mutlak bir egemenliğe sahip olduğu, yasakoyucunun faaliyetlerinde Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile bağlı bulunduğu hukuk devletinde; yasaların çıkartılabilmesi için kamu yararının bulunması şarttır. Bir yasal kural çıkartıldığı zaman kamu yararına dayanıyor olsa dahi, koşulların değişmesi sonucunda kamu yararını karşılayamaz duruma geldiğinde Anayasanın 2. maddesi kuralına aykırı nitelik kazanır.

Hukuk devleti ilkesinin bir diğer gereği de konulacak kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerinin gözönünde tutulmasıdır. Buna göre hukuk kuralları birbiriyle çatışan yararları yerinde ve yolunda uzlaştıracak ve kurallar vatandaşlar arasında olabildiğince fırsat eşitliğini sağlayacak şekilde düzenlenecektir.

Anayasanın 27. maddesinde "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir." hükmü yer almıştır. Bu şekilde güvence altına alınan bilim ve sanat özgürlüğünün özü ve doğal sonucu; araştırma sonuçlarının ve buluşların korunmasıdır. Kişilere yasal olarak bu korumayı sağlamak, aynı zamanda, Anayasanın 5. maddesiyle devlete verilen "insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" görevi kapsamındadır.

Diğer taraftan Anayasanın 10. maddesindeki eşitlik ilkesi, eylemli değil hukuksal eşitliği öngörmekte, hukuksal durumları aynı olan kişiler arasında haklı bir nedene dayanılmadan ayırım yapılamayacağı esasını içermektedir. Böylece eşitlik ilkesine yer veren Anayasa hükmü, hukuki açıdan kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlara, yasalarla değişik uygulama getirilmesini ve ayırımı yasaklamaktadır.

İhtira Beratı Yasası'nın 3. maddesindeki düzenleme ise, özellikle milletler arası ilişkilerin günümüzde ulaştığı boyut ve ilaç endüstrisi gelişmiş ülkelerdeki korumalar dikkate alındığında; tekelleşmeye ve fiyat artışlarına engel olamayacağı ve olamadığı gibi, farmakolojik araştırmalar ve bu alandaki araştırma sonuçlarıyla elde edilecek ilerlemeleri önemli ölçüde engellediğinden, kamu yararına aykırı hale gelmiştir. Bu düzenlemeyle, aynı hukuki statüdeki insanlar arasında salt ihtiraların farklı konularda olması nedeniyle ayırım yapılmakta, haklı bir sebebe dayanmaksızın fırsat eşitsizliği yaratılmakta ve araştırma özgürlüğünün özü zedelenmektedir.

Sonuç olarak birbiriyle çatıştığı varsayılan eczacılığa ait bileşimler, deva ve ilaçlara ilişkin ihtira sahiplerinin subjektif haklarıyla kamu yararının, bu konulardaki ihtiralara berat verilmemek suretiyle uzlaştırılması; hukuk devleti ve yasalar önünde eşitlik ilkesine, devletin temel amaç ve görevlerinin gereklerine, bilim ve sanat özgürlüğünün özüne aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İhtira Beratı Kanunu'nun 3. maddesindeki "... terkipatı saydelaniyeye ve her nevi edviye ve mualecata ... dair layihalar için berat itası cayiz olamaz." hükmünün Anayasanın 2., 5., 10. ve 27. maddelerine aykırı olduğu" kanaatine varıldığından, anılan hükmün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına ve Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar dosyanın bekletilmesine oyçokluğuyla karar verildi.""